

Vrhovno javno tužilaštvo: Od juna do septembra 18 slučajeva ugrožavanja bezbednosti novinara, 60 od početka godine

U svom kvartalnom izveštaju, koji je Vrhovno javno tužilaštvo (VJT) dostavilo Stalnoj radnoj grupi za bezbednost novinara (SRG), stoji da je u poslednja tri meseca bilo 18 prijavljenih slučajeva ugrožavanja bezbednosti novinara i novinarki - u julu 8, avgustu 6 i septembru 4.

Sastanak Stalne radne grupe za bezbednost novinara u Pančevu, sa novinarkama i lokalnim kontakt tačkama u tužilaštvu i policiji

U prvih devet meseci ove godine (01. januar – 30. septembar 2023. godine), kaže se u izveštaju VJT, formirano je ukupno 60 takvih predmeta (bilo ih je 14 od januara do marta, a 28 od aprila do jula). Ovaj broj je nešto manji u odnosu na isti period prošle godine (01. januar - 30. septembar 2022. godine) kada je tužilaštvo zabeležilo 65 slučajeva.

SRG, koju čine predstavnici tri novinarska udruženja (Udruženje novinara Srbije - UNS, Nezavisno udruženje novinara Srbije - NUNS, i Nezavisno društvo novinara Vojvodine - NDNV), tri medijske organizacije (Asocijacija medija - AM, Asocijacija nezavisnih elektronskih medija - ANEM i Asocijacija onlajn medija - AOM), tužilaštva i policije, uz podršku Misije OEBS-a u Srbiji koja učestvuje u njenom radu od januara 2017. godine, održala je 19. septembra redovni tromesečni sastanak na kome su razmatrani aktuelni slučajevi pretnji i napada na novinare i razmenjene informacije o rezultatima istraga u pojedinim starijim slučajevima. Takođe se razgovaralo i o primerima dobre prakse i izazovima sa kojima se Grupa suočava.

VJT je izvestilo da je od januara do septembra u slučajevima ugrožavanja sigurnosti novinara doneto 16 prvostepeni ili konačnih odluka, što je nešto više od četvrtine ukupnog broja predmeta (26,67 odsto). Od toga je pet prvostepeni ili konačnih odluka doneto od jula do septembra.

Ovaj prosek je nešto niži od proseka prethodnih godina. Recimo, od 1. januara 2016. godine do danas prvostepena ili konačna odluka doneta je u skoro 60 odsto slučajeva (59,49 odsto). Prošle godine se to dogodilo u gotovo polovini slučajeva, dok ih je 2021. bilo 54 odsto.

Prema podacima VJT-a, od 1. januara 2016. (od kada se vodi posebna evidencija krivičnih dela prema novinarima) do kraja septembra ove godine u javnim tužilaštvima formirano je ukupno 506 predmeta u vezi sa prijavama ugrožavanja sigurnosti, pretnjama ili napadima na novinare i druge koji obavljaju poslove u oblasti informisanja.

Od toga, u gotovo 40 odsto slučajeva (202 predmeta) doneta je odluka da nije bilo krivičnog dela za koje se goni po službenoj dužnosti, dok je u 60 odsto slučajeva (304) odlučeno da postoji osnovana sumnja da je krivično delo na štetu bezbednosti novinara izvršeno.

Dokazne radnje se u poslednjem kvartalu sprovode u tri predmeta, isto koliko i u prva tri meseca ove godine. U jednom slučaju lice koje je pretlio nije identifikovano ni posle predistražnog postupka.

Članovi Stalne radne grupe za bezbednost novinara u Pančevu
Veran Matić, Rade Đurić, Veljko Milić, Nataša Jovanović
i Saša Mirković, koordinator ANEM projekta

Pregled predmeta formiranih od juna do septembra ove godine

Kao i u ranijim periodima, najčešće se u slučajevima prijavljenim između jula i septembra radilo o kršenju člana 138 Krivičnog zakonika, uglavnom zbog ugrožavanja sigurnosti novinara pretnjama.

Posle pretnji Dragoljubu Petroviću, glavnom i odgovornom uredniku lista Danas, otkriven je počinilac. Sud je odbio predlog tužilaštva za određivanja pritvora, umesto toga mu je zabranjeno napuštanje stana i u toku je sprovođenje dokaznih radnji.

U toku je i istraga pretnji Ivi Ogarević, novinarki Blica, Sanji Petrov iz vranjske Slobodne reči (predmet ustupljen tužilaštvu u Vranju), kao i dva slučaja pretnji Jeleni Trajković sa Sport kluba (televizijska grupacije Junajted medija).

U slučaju ugrožavanja sigurnosti voditelja TV Nova S Marka Stepanovića, sa počiniocem je zaključen sporazum o priznavanju krivičnog dela.

Istraga je u toku i u slučajevima pretnji novinaru i učesniku rijalitija Zadruga na Pinku Marku Đedoviću, novinaru Stefanu Cvetkoviću iz Bele Crkve, kao i Nikoli Krstiću i Vojinu Radovanoviću iz Danasa.

U drugom slučaju pretnji Vojinu Radovanoviću, iz jula 2023. godine, otkriveno je ko mu je pretio i sa počiniocem je zaključen sporazum o priznanju krivičnog dela.

Jovica Milošević i Ljiljana Knežević, kontakt tačke u tužilaštvu u Pančevu

Pošto je obavilo razgovor sa Miodragom Bukovcem, novinarom TV Belami, Osnovno javno tužilaštvo (OJT) iz Niša predmet je ustupilo Visokom tužilaštvu za organizovani kriminal i pokrenuto je prikupljanje obaveštenja.

U slučaju Slobodana Erića iz Geopolitike, prikupljaju se informacije, dok je predmet preveden u evidenciju nepoznatih učinilaca do otkrivanja identiteta i preduzimanja daljih dokaznih radnji.

Podaci novinarskih udruženja o napadima i pritiscima

Novinarska udruženja nastavljaju da beleže veći broj različitih vrsta napada i pritisaka na novinare u odnosu na tužilaštvo. Njihova statistika je različita i zato što novinari ne prijavljuju tužilaštvu sve napade, ali i zato što udruženja u baze stavljaju i različite forme pritisaka na novinare koji ne predstavljaju krivična dela.

U svojoj Bazi napada na novinare NUNS navodi da je do 30. septembra ove godine bilo 146 slučajeva napada i pritiska na novinare. Od 13 juna, kada ih je bilo 99, broj napada i pritiska je uvećan za 47. Od ukupnog broja, bilo je osam fizičkih, jedan napad na imovinu, 36 verbalnih pretnji i 101 pritisak.

UNS još uvek nije napravilo presek podataka o napadima na novinare za prvih devet meseci ove godine.

Sastanak SRG sa lokalnim novinarima, tužiocima i policijom u Pančevu

Predstavnici SRG su, posle Vranja, Niša i Novog Sada u prvoj polovini godine, 19. septembra posetili i Pančevu kako bi zajedno sa lokalnim novinarima, i predstavnicima policije i tužilaštva razmotrili bezbednosnu situaciju u kojoj medijski profesionalci rade. Posete su organizovane okviru projekta „Sistem prevencije nasilja i zaštite novinara“, podržanog od Delegacije Evropske unije u Srbiji, Ministarstva informisanja i telekomunikacija i uz podršku Misije OEBS-a.

Kako je rekao Veran Matić, predsednik ANEM-a i član SRG, cilj ovakvih skupova je da se na lokalnom nivou uspostavi kvalitetna i produktivna saradnja između kontakt tačaka tužilaštva, Ministarstva unutrašnjih poslova i medija, kako bi se dalje gradio sistem brzog i efikasnog reagovanja na ugrožavanje bezbednosti novinara, ali i stvarali uslovi za prevenciju.

Predstavnici SRG su u Pančevu razgovarali sa novinarima i drugim medijskim radnicima koji su bili izloženi različitim vrstama nasilja. Na fotoreportera Pančevca, Milana Šupicu, dva muškarca su fizički nasrnula dok je fotografisao.

Fotoreporter Milan Šupica

„Fotografisao sam cveće (sa pokazivanjem novinarske legitimacije) i kupio jagode. Sustigli su me kolima njih trojica. Izvukli su me iz kola, oduzeli aparat, uzeli karticu, pocepali mi torbu, udarali i povredili... Policija je brzo došla. Tužilaštvo je korektno odradilo posao. U septembru je potvrđena presuda na šest meseci zatvora i zabrana pristupa na 50 metara“, ispričao je Šupica.

Tužiocu Milošu Dejanović, koji je i kontakt tačka za novinare, i Ljiljana Knežević, objasnili su da su optuženi zadržani u pritvoru od 30 dana, kao i da je prvostepena presuda doneta veoma brzo, posle nešto više od mesec dana. Dejanović je napomenuo da je Šupica pokazao novinarsku legitimaciju, što je kasnije omogućilo tužilaštvu da reaguje na adekvatan način.

Slobodan Đukić, novinar sajta Pančevo Si Ti, kojem su pre godinu dana ispred kuće ostavljeni pogrebni vencu, rekao je da u istrazi nije bilo pomaka i da je odbačena krivična prijava „jer nije utvđeno postojanje krivičnog dela“. Đukić kaže da se i dalje oseća ugroženo i da taj čin doživljava kao pretnju i zastrašivanje.

Sa druge strane, Jovica Milošević, kontakt tačka ispred PU Pančevo, izjavio je da u ovom slučaju policijska istraga i dalje traje.

Veran Matić, Rade Đurić i Veljko Milić

Rade Đurić, član SRG ispred NUNS-a, istakao je da je policija u Pančevu dobro obavila posao, da pomaže Bekir Dudić član SRG ispred policije, ali i da sa tužiocima u Smederevu nije mogao da uspostavi kontakt.

Petar Andrejić, urednik Starčevačkih novina, dobio je pretnje na društvenim mrežama nakon što je, kako je ispričao, objavio tekstone o zloupotrebama vlasnika skloništa za životinje. Slučaj je obuhvatio skloništa u Starčevu ali i Jagodini, gde je i registrovana fejsbuk stranica preko koje anonimni posetioci upućivali uvrede i pretnje. Pretnje je prijavio policiji, a OJT Pančevo je poslalo dokumentaciju Tužilaštvu za visokotehnološki kriminal, u čijoj nadležnosti su pretnje na društvenim mrežama.

Veljko Milić, član SRG ispred NDNV-a, naglasio je da osim navedenih, u južnobanatskom regionu nema drastičnih slučajeva povećava i sada ih je 60 odsto naspram 40 odsto nerešenih. Trend objašnjava velikim brojem odbačaja tužbi, što je najčešći ishod, ali i osuđujućim presudama koji ih je sve više. Pored toga, iz godine u godinu raste broj rešenih slučajeva koji su se dogodili pre tri-četiri godine.

„Pravda je spora ali nije nedostižna: sve manje je nekažnjivosti, ali javnost sa time nije upoznata“ - naglasila je Jovanović.

Nenad Živković je istakao da je sva sreća da nije bilo drastičnih napada na novinare u južnom Banatu, ali i da je medijska scena u Pančevu „razvaljena i da nema dovoljno solidarnosti“. Ilustrao je to podatkom da je na sastanak sa policijom i tužilaštvom pozvano 70 novinara i od njih je desetak.

On je istakao da bi voleo da veza sa policijom i tužilaštvom bude frekventnija i da oni treba da budu otvoreniji prema medijima.

"Najviše ima smisla govoriti o preventivi. Novinari nisu sveci ali ni oni na kojima treba demonstrirati silu", rekao je Živković.

Rezultate rada SRG kroz primer zaštite novinara OK radija u Vranju predstavio je Veran Matić. On je podelio da je sinhronizovanim aktivnostima grupe i izuzetnom saradnjom sa tužilaštvom i MUP-om, Dejan Nikolić Kantar osuđen pravosnažno prvo na 14 meseci zatvora, a potom za ponovljeno delo na 18 meseci zatvora.

Naglasio je i kako je posle sastanka SRG u aprilu u Nišu ostvarena mnogo bolja komunikacija u pogledu zaštite novinara na lokalnom nivou.

Matić smatra da je neophodna intenzivnija komunikacija tužilaca i tužilaštva sa medijima i naveo primer otvorenosti Branka Stamenkovića, člana SRG i javnog tužioca u VJT, kao i tužioca Predraga Milovanovića koji vodi slučaj za paljenje kuće Milana Jovanovića.

Sastanak člana SRG, Verana Matića, sa ministarkom pravde o bezbednosti novinara

Član SRG Veran Matić razgovarao je početkom avgusta sa ministarkom pravde Majom Popović o pitanjima vezanim za bezbednost novinara. Na sastanku je ukazano na potrebu boljeg normativnog uređivanja zaštite bezbednosti novinara, dok je Matić upoznao ministarku sa radom SRG, funkcionisanjem 24/7 SOS telefonata za prijavljivanje pretnji i napada na novinare i prednostima uspostavljanja sistema kontakt tačaka VJT, policije i novinarskih udruženja, kako bi se hitno reagovalo u slučajevima ugrožavanja bezbednosti novinara i medijskih radnika.

Nenad Živković i Veljko Milić

Tom prilikom je ministarka Popović obavestila Matića da je Ministarstvo pravde pokrenulo postupak nadzora nad radom Višeg suda u Vranju zbog ugrožavanja bezbednosti novinara OK radija i drugih kojima je Nikolić pretio u sudnici).

*Podaci: VJT od 1. 1. do 30. 9.

ŠTA JE PREDUZETO ZBOG UGROŽAVANJA SIGURNOSTI NOVINARA 2023:

*Podaci: VJT od 1. 1. do 30. 9.